

श्वेशप्रायां च यन्त्रं । ४४५५काव्यायीभिनयकर्तृरि
नर्तके लि० “प्रकृतेर्विभुत्वयोगाच्चटवद् व्यवतिष्ठते लिङ्गम्”
शा०का० “यथा नटस्तां तां भूमिकां विधाय राभो वा
अजातशत्रुवां वत्सराजो वा भवति एवं तत्तत्स्वल्
शरीरपहणात् देवो वा मनुष्यो पशुवां वनस्पतिवा
भवति सृक्षशरीरम्” तत्त्वकौ० । ५५०नाकट्ये पु०
अमरः । “शौचिकां शौण्डिकाज्जातो नटो द्रविड
एव च” पराशरपद्धत्युक्ते द्वयर्षसङ्करजातिभेदे पुंस्त्री
स्त्रियां जातितात् लीप् । “नटी कपिलिनी श्वेश
कुलटा नापिताङ्गना” तन्त्रशा० । “भङ्गो मल्लव राजन्यात्
प्रात्यात् निष्प्रविरेव च । नटस्य करणचैव असौ द्रविड
एव च” मनुक्ते प्रात्यक्षलियजाते ऽप्रात्यक्षलियभेदे
पुंस्त्री० दशशोकाट्ये पु० मेदि० । ६किष्कुपर्वणि नटाख्ये
तये पु० जटा० । दीपकरामण्ये १०रागिणीभेदे स्त्री ।

नटकमेलक न० हास्यरसप्रधाने दशप्रकाशभेदे तच्च सङ्की-
र्णाख्यम् “इत्तं बहूनां अष्टानां सङ्कीर्णं केचिद्विचरे ।
तत्पुनर्भवति ह्यङ्गमय वैकाङ्गनिर्मितम्” तल्लक्षणम् ।
“तच्च नटकमेलकादि” सा०द० ।

नटचर्या स्त्री इत० । नटस्य कृत्ये वाक्यायीभिनये अभि-
नेयपदार्थानुकारे “नामानि रूपाणि मनोवचोभिः संत-
न्यतो नटचर्यामिवास्” भाग० १।१।२८

नटन न० नट-भावे ल्युट् । अङ्गविशेषरूपे कृत्ये अमरः ।

नटनारायण पु० रागभेदे बङ्गीतशास्त्रम् ।

नटभूषण पु० नटान् भूषयति भूषि-ल्यु । हरिताले रत्नना० ।

नटमण्डन पु० नटं सज्जयति सज्जि-ल्यु । हरिताले अमरः ।

नटसंज्ञक न० नटस्य रक्षा सत्यक् सायं वस्त्रात् कप्
“केऽणः” पा० सुप्तः । १गोदन्ताख्यहरिताले त्रिका० ।

नटेश्वरः संज्ञा यस्य कप् । २नटे ।

नटसूत्र न० नटस्य तत्त्वज्ञस्य प्रापकं सूत्रम् शा०त० । शि-
वाचिना रचिते नटकस्यप्रापके पद्यभेदे “वाराणस्य-
शिवाचिभ्यां भिक्तुनटसूत्रयोः” पा० ।

नटान्तिका स्त्री नटस्य नटकत्वस्यान्वयस्याः कप् कापि
अत इत्त्वम् । लज्जायां मेदि० । लज्जायां सत्यं नटक-
त्वस्याधस्तात् तस्याएव य तत्त्वत्वात् तस्यास्तयात्वम् ।

नटेश्वर पु० इत० । शिवे स्वेमच० तस्य अत्यप्रियत्वात् तत्-
क्रियायां तस्य निपुणत्वाच्च तत्त्वत्वम् ।

नट्या स्त्री नटानां समूहः पाशा० य । नटसमूहे ।

नड अंशे दुरा०उम०अक०सेट् । नाडयति ते अनीनडत् त ।

अथोपदेशत्वात् इति निमित्ते न चत्वम् प्रनाडयति ।

नड(ल) पु० नल-बन्धे अच् वा डस्य लः । १गोत्रप्रवर्तक-
विभेदे पु० तस्य गोत्रापत्यम् नडादि० फक् । नाडावन
तद्गोत्रापत्ये पुंस्त्री० । २नलतये च ।

नडक न० नल बन्धे अच् संज्ञायां कन् । असंयोरमध्ये वक्त-
माने नडाकारे अस्थिभेदे “हृदयं जिह्वा क्रीडं सख्य
सकथि पूर्वनडकम्” “दक्षिणसकथि पूर्वनडकम्” कात्या०
श्रौ० ६।७।१।४। [कुक् च । वल्ललनडयुक्ते ।

नडकीय लि० नडाः वन्यत्वं “नडादीनां कुक्च” पा० व
नडप्राय पु० नडः प्रायेण यत् । नडवल्लले देशे अमरः ।

नडभक्त न० नडस्य विषयो देशः ऐषुका० भक्तल् । नडविभवे
नड(ल)मीन पु० नड(ल) स्थितो मीनः । नडमध्यस्थिते
(चिडिडो) मत्स्ये अमरः ।

नडश्रु लि० नड+श्रुत्यर्थे लृष्ठा० श । नडयुक्ते

नडागिरि पु० नडप्रधानो गिरिः किंयुका० संज्ञायां पूर्वस्य
दीर्घः । नडप्रधाने गिरिभेदे असंज्ञायां तु नडागिरित्वेव
नडादि पु० “नडादिभ्यः फक्” पा० गोत्रे फक्प्रत्ययनि-
मित्ते पा०ग० उक्तो १शब्दसमूहे स च गणः

नड चर वक् सुष्ठु इति क इति य उपक् एक लमक शब्दश्च
शब्दश्च सप्तल वाजय तिक अग्निशर्मन् ठप्(गण्ये)
ताण नर सायक दास भिल दीप पिङ्गर पिङ्गल किङ्कर
किङ्कल कांतर कातल काश्रप काश्र काव्य अल असल
कण्ठरथौ (वाङ्मय वाशिष्ठे) अमित लिपु चिल कुमार
क्रोष्टु क्रोष्टु लोह दुर्ग सन्ध शिंशपा अय तच
शकट सुसनस् सुमत निमत क्वच ललञ्जर अश्वर युग-
ञ्जर हंसक दण्डिन् हस्तिन् पिण्ड पञ्चाब चमचिन्
सुजात्य स्थिरक प्राङ्मण चटक वदर अश्वल खरप लङ्क
रत्न अल कासक ब्रह्मदत्त उडम्बर शोष अडोक्त
दण्डप” । नाडायनः चारायणः इत्यादि ।

“नडादीनां कुक्च” पा० उक्तो रूपत्वयुक्तागमनिमित्ते
१शब्दसमूहे च । स च गणः पा०ग०सू० उक्तो यथा
नडयुक्ते विल्ल नेषु वेत वेतस इषु काष्ठ कपोत इष
क्रुश्वा (सुखल्ल) तणन्” नडकीयः ।

नडिनी स्त्री नडाः गन्धस्यां “पुष्कारिभ्यो देशे” पा० इति
नडयुक्तनद्याम् देशत्वात् “देशो नदीमूधरकन्दरादिः”
इत्युक्तः तेन मूधरे नडिन् पु० देशभिन्ने तु नडवान्
भूमिभावः इत्यादि । स्वादौ ।

नडिल लि० नडस्यादूरदेशादि काश्रपा० इव । बहवसोप-